

Gemeente Opmeer
Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie

Algemeen

Concept, mei 2021

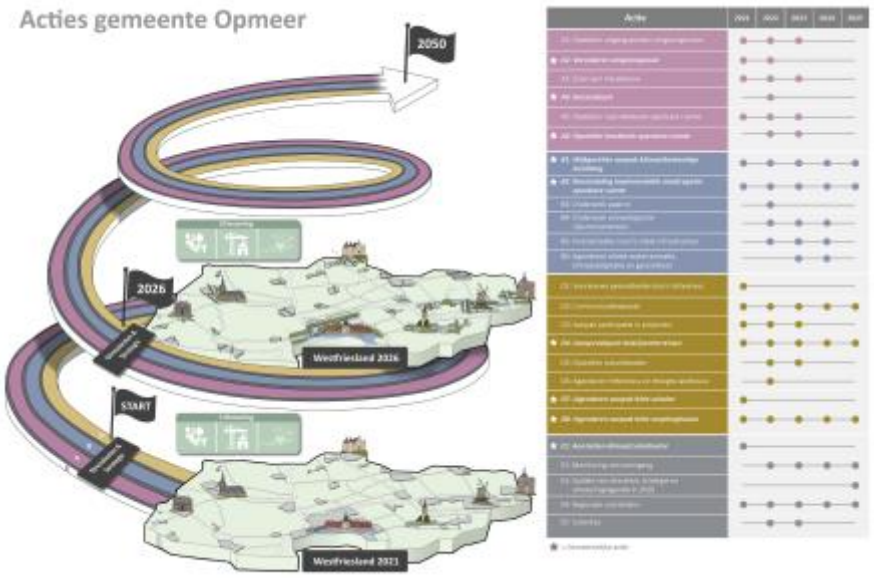
Nu de gemeente Opmeer weet waar de klimaatrisico's liggen voor de gemeente en welke strategie de gemeente wilt uitvoeren, is het tijd om aan de slag te gaan. Welke acties de gemeente in de periode 2021-2025 gaat uitvoeren is vastgelegd in deze uitvoeringsagenda. Deze uitvoeringsagenda is tot stand gekomen op basis van gesprekken op regioniveau, met betrokken stakeholders en binnen de gemeente.

In de uitvoeringsagenda zijn zowel **regionale acties** als **gemeentelijke acties** opgenomen. De regionale acties pakt de gemeente Opmeer samen met de andere Westfriese gemeenten op. Deze regionale acties zijn dus voor alle gemeenten gelijk. De gemeentelijke acties zijn op de lokale behoeftes en omstandigheden afgestemd.

Met deze uitvoeringsagenda zet Opmeer zich in voor een klimaatadaptief en waterrobuust Westfriesland in lijn met de ambities uit het Nationaal Deltaprogramma.

Acties 2021-2025

De uitvoeringsagenda voor de gemeente Opmeer is hieronder weergegeven. Voor de periode 2021 t/m 2025 zijn de acties uitgezet over de tijd. In de rechterkolom is aangegeven in welke jaren de actie wordt uitgevoerd. In dit schema zijn de gemeentelijke acties schuingedrukt en met ster gemarkeerd. Deze zijn specifiek voor de gemeente Opmeer.

In de volgende paragrafen worden de acties per hoofdthema toegelicht op basis van de volgende punten:

- **Doel:** Dit wil de gemeente bereiken met de actie.
- **Context:** Zo sluit de actie aan op bestaande situaties en ontwikkelingen.
- **Strategie:** Wijze waarop de gemeente het resultaat wilt bereiken.
- **Aanpak:** Onze aanpak; dit gaat de gemeente doen.
- **Trekker:** De trekker van de actie en belangrijke betrokkenen.
- **Kosten:** Een kostenschatting van de actie

Tenslotte zijn de kosten voor de gemeente Opmeer voor de uitvoering van de acties over de tijd gepresenteerd.

Eenduidige aanpak

De bouwsteen ‘eenduidige aanpak’ geeft invulling aan de wijze waarop de gemeenten zowel gezamenlijk als individueel de aanpak borgen in beleid en organisatie. Klimaatadaptatie vraagt immers om een lange adem en dus is een goede borging noodzakelijk.

Borging heeft met name betrekking op borging in het ruimtelijke spoor van de omgevingsvisie, in het programmeren van uitvoeringsprojecten en het borgen in de wijze waarop de openbare ruimte wordt ingericht.

A1: Opstellen uitgangspunten omgevingsvisies 2021-2023	
Doel	Efficiëntie en kwaliteit van de verankering van klimaatadaptatie in de Omgevingsvisies worden verhoogd door uit te gaan van gezamenlijke uitgangspunten.
Context	Alle gemeenten stellen in de komende jaren omgevingsvisies op.
Strategie	Gezamenlijk uitgangspunten formuleren voor het verankeren van ruimte voor groenblauwe structuren in de Omgevingsvisie.
Aanpak	Werksessie organiseren met inbreng van ruimtelijke expertise en voorbeelden. Gemeenschappelijke uitgangspunten en bouwstenen formuleren in notitie. Gemeenten gebruiken deze daarna bij het opstellen van hun omgevingsvisies. Dit is vergelijkbaar met aanpak GRP WF.
Trekker	Projectgroep RA Westfriesland. Inbreng expertise HHNK en RO.
Kosten	€ 1.000 -Verzamelen voorbeelden -Organisatie werksessie -Opstellen rapportage uitgangspunten -Presentatie resultaten

A2: Verankeren omgevingsvisie 2021- 2022	
Doel	Ruimtelijke plannen hebben een grote invloed op de beschikbare ruimte voor water en groen. Uitbreiden of inbreiden + verankering groenblauwe structuren. De omgevingsvisie geeft sturing aan de ruimtedruk in het stedelijk gebied en daarmee de mogelijkheden en kosten van een klimaatbestendige inrichting.
Context	Implementatie omgevingswet stelt de verplichting tot het opstellen van Omgevingsvisies. De Omgevingsvisie legt strategische hoofdkeuzen van beleid voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast. Uiterlijk 3 jaar na de inwerkingtreding van de Omgevingswet vast te stellen.
Strategie	Ruimte voor groenblauwe structuren verankeren in omgevingsvisie.
Aanpak	Momenteel stelt Opmeer een Toekomstvisie op, dit wordt het kader voor de Omgevingsvisie. Ook wordt er gewerkt aan een nieuw groenbeleidsplan 2022-2025. De in actie A1 geformuleerde uitgangspunten worden door de klimaatcoördinator ingebracht in deze plannen.
Trekker	Trekker: Afdeling Realisatie en Beheer is trekker om klimaatadaptatie te borgen in de Omgevingsvisie. Levert input aan RO die de Omgevingsvisie opstelt.
Kosten	Interne uren

A3: Eisen aan nieuwbouw 2021-2023	
Doel	Creëren van een level playing field en helderheid voor marktpartijen door uniforme bouweisen te stellen voor klimaatbestendigheid in nieuwbouw zodat deze van meet af aan klimaatbestendig worden uitgevoerd.
Context	Vanuit de Metropool Regio Amsterdam is eerder al een basisveiligheidsniveau opgesteld.
Strategie	Gezamenlijk op niveau Noorderkwartier een pakket van eisen opstellen die als basiseis gelden bij nieuwbouw. Het basisveiligheidsniveau kan dienen als 1) input voor tenders, 2) input voor gezamenlijke ontwikkelafspraken en ambities en 3) als basis voor beleid.
Aanpak	- Organiseren van kennisbijeenkomst met betrokkenen vanuit RO en projecten vanuit alle 7 Westfriese gemeenten om de inhoud van het basisveiligheidsniveau te delen en bespreken. - Mogelijk aansluiten bij initiatief Metropool Regio Amsterdam (MRA) - Peilen behoefte aan opstellen van een 'model kaderstellende notitie' op basis van de eisen uit het basisveiligheidsniveau MRA.
Trekker	Projectgroep RA Westfriesland.
Kosten	€ 2.000 - Kennis en inspiratie bijeenkomst/ behoefte bepalen - Aansluiting MRA/ bijstellen van de eisen per thema - Model kaderstellende notitie - Terugkoppeling per gemeente

★A4: Kansenkaart 2022	
Doel	Borgen dat kansen voor klimaatadaptatie bij herinrichting van wijken worden verzilverd en dat maatregelencombinaties worden gevonden die waarde toevoegen.
Context	Gemeenten werken met een meerjarige programmering van de grotere ingrepen in de openbare ruimte. Klimaatadaptatie maatregelen kunnen het beste in combinatie met andere maatregelen worden uitgevoerd.
Strategie	Kansenkaart ontwikkelen als basis om klimaatadaptatie in de projectplanning en in projecten te borgen
Aanpak	In Opmeer wordt uitgegaan van weginspecties en rioolonderhoud voor de vervangingsplanning. Dit geeft vooral inzicht in de aanpak op korte termijn. Een lange termijn planning ontbreekt hierdoor. De kansenkaart zal vooral een knelpuntenkaart zijn, die als basis voor aanvullende maatregelen dienst kan doen. De nadruk van werkzaamheden ligt nu vooral op elektra, waardoor de kans klein is dat de straat massaal opengaat. Verder kan er wellicht worden aangehaakt op energietransitie.
Trekker	Trekker: Afdeling Realisatie en Beheer
Kosten	Bedrag n.t.b.

A5: Opstellen inspiratieboek openbare ruimte 2021-2023	
Doel	Bieden van beelden, inspiratie en nieuwe standaard aan de inrichters van de openbare ruimte.
Context	Tot 2050 moet een groot deel van de openbare inrichting worden aangepast/vernieuwd om de doelstellingen te halen. Dit vraagt om nieuwe standaard bij inrichting openbare ruimte en inspirerende voorbeelden. Situatie is wel per gemeente echt anders.
Strategie	Opstellen van gezamenlijk inspiratieboek. Dit boek kan lokaal vertaald worden in een Handboek Inrichting Openbare Ruimte.
Aanpak	Opstellen van een visueel inspiratieboek voor verschillende omgevingen (woonwijken, centra, bedrijventerreinen etc.). Opstellen in interactief proces met beheerders zodat een gedragen beeld ontstaat van mogelijkheden.
Trekker	Projectgroep RA Westfriesland.
Kosten	€ 3.000 - Inventarisatie bestaand inspiratiemateriaal - Voorstudie/ identificatie gebieden - Sessies met beheerders per gebied - Eisen/ ideeën per gebiedstype uitwerken - Concept visualisatie opstellen (8 visuals) - Teksten opstellen - Feedback en rapportage

★A6: Opstellen handboek openbare ruimte 2022 + 2023	
Doel	Borgen dat bij (her-)inrichting van de openbare ruimte gebruik wordt gemaakt van nieuwe klimaatbestendige werkwijzen of standaard.
Context	Tot 2050 moet een groot deel van de openbare inrichting worden aangepast/vernieuwd om de doelstellingen te halen. Dit vraagt om nieuwe werkwijzen of standaard bij inrichting openbare ruimte en inspirerende voorbeelden. Situatie is wel per gemeente echt anders.
Strategie	Vertalen inspiratiebeelden naar concrete richtlijnen.
Aanpak	Via de kansenkaart kan invloed worden uitgeoefend op het opstellen van het handboek inrichting openbare ruimte. Dit kan ook meteen worden meegenomen in het opstellen van het LIOR. Er kan worden gekeken naar buurgemeenten (KOM).
Trekker	Huidige trekker: Afdeling Realisatie en Beheer
Kosten	Bedrag n.t.b. wordt waarschijnlijk uitbesteed.

Risicogestuurd prioriteren

Het thema risicogestuurd prioriteren geeft aan hoe met de verschillende risico's wordt omgegaan die in de stresstesten zijn geïdentificeerd. Om actief in te zetten op het meegroeien met de klimaatverandering, sluiten de maatregelen aan op het beschermingsniveau dat nodig is. Waar risico's nog onvoldoende helder zijn, wordt onderzoek gedaan. De resultaten van deze onderzoeken zijn daarnaast ook input voor de nieuwe stresstest.

B1: Wijkgerichte aanpak klimaatbestendige inrichting 2021-2025	
Doel	Borgen dat in 2050 alle wijken klimaatbestendig zijn ingericht. Dit betekent onder andere dat bij een bui van 60 mm in een uur geen schade ontstaat in gebieden die in 2021 al bestonden (70 mm in een uur in gebieden die na 2021 gebouwd zijn) en dat voldoende rekening is gehouden met hitte en droogte.
Context	Gemeenten werken met een meerjareninvesteringsprogramma voor projecten in de openbare ruimte.
Strategie	Meerdere strategieën: -Aansluiten bij wijkgerichte aanpak/ meerjarige programmering. Op plaatsen met grootste klimaatrisico's projecten hoger prioriteren. -Wijken die op korte termijn worden aangepakt, het laaghangend fruit plukken.
Aanpak	Momenteel worden in Opmeer projecten kleinschalig opgepakt, een integrale wijkaanpak is hier niet van toepassing. Het is nodig om de kansenkaart te koppelen aan rioolvervanging om een planning over meerdere jaren mogelijk te maken. Zoals bij planning van groot onderhoud/ renovatie. Bij de inrichting wordt uitgegaan van participatie. Lopende projecten waar klimaatadaptatie al in mee kan worden genomen: - Uitbreiding Veken IV (initiatieffase), - Hoogwoud Noord, - Toekomstvisie nieuwbouw, - Inbreidingslocaties huidige basisscholen. Er is duidelijk behoefte aan een toekomstvisie waar klimaatadaptatie wordt meegenomen.
Trekker	Trekkers voor projecten zijn RO en klimaatcoördinator. Hierdoor kan in het proces het onderwerp klimaatadaptatie worden ingebracht.
Kosten	Interne uren

B2: Kennisdeling implementatie maatregelen openbare ruimte 2021-2025	
Doel	Kennisuitwisseling op vlak van klimaatbestendige maatregelen in de wijk borgen.
Context	Oplossingen voor klimaatadaptatie zijn deels nog nieuw en vragen om kennisuitwisseling binnen de organisatie.
Strategie	Door delen van kennis over klimaatbestendige inrichting de gemeentelijke organisatie meenemen. Daarnaast bijdragen met goede voorbeelden aan uitwisseling op regionaal/HHNK niveau via samen groenblauw.
Aanpak	Kennis en voorbeelden over klimaat adaptieve inrichting worden actief gedeeld in de organisatie naar andere afdelingen.
Trekker	Trekker klimaatcoördinator.
Kosten	Interne uren

B3: Onderzoek paalrot 2022	
Doel	Inzicht in de risico's op paalrot en welke stappen nodig zijn om dit tegen te gaan.
Context	Door Westfriesland heen bevinden zich op verschillende plaatsen oudere panden die gebouwd zijn op houten palen. Een dalende grondwaterstand door klimaatverandering kan leiden tot paalrot. Het is nog niet bekend hoe groot dit risico is voor Westfriesland.
Strategie	Onderzoek risico paalrot op houten funderingen.
Aanpak	Uitvoeren van een regionaal onderzoek naar de aanwezigheid van houten paalfunderingen en bij welke grondwaterstand deze schade oplopen.
Trekker	Projectgroep RA Westfriesland.
Kosten	€ 1.000 - 5 gebieden selecteren en gegevens ophalen - Grondwater onderzoek - Grondwaterstanden modelleren - Archiefonderzoek - Analyse, bespreking, conclusie en rapportage

B4: Onderzoek archeologische rijksmonumenten 2022-2024	
Doel	Voorkomen van schade aan archeologische rijksmonumenten, inzicht verkrijgen in waar welke maatregelen nodig zijn.
Context	Archeologische rijksmonumenten in Westfriesland zijn mogelijk kwetsbaar voor een daling van de grondwaterstand.
Strategie	Onderzoek kwetsbaarheid archeologische rijksmonumenten
Aanpak	Afstemming met regionale archeologische dienst over vorm en opzet van een onderzoek. Vervolgens uitvoeren van een regionaal onderzoek of regionale scan naar kwetsbaarheid van de aanwezige typen archeologische rijksmonumenten voor een lage grondwaterstand.
Trekker	Projectgroep RA Westfriesland/ Archeologische dienst. Participatie van gemeenten die hierin geen belang hebben kan nader bepaald worden.
Kosten	€ 500 - Afstemming regionale archeologische dienst over opzet - Locaties in beeld + criteria/ wanneer kwetsbaar - Lokale waterstanden/ klimaatgevolgen irt kwetsbaarheden - Analyse, bespreking, conclusie en rapportage

B5: Inventarisatie risico's vitale infrastructuur 2022-2024	
Doel	Voorkomen van problemen aan infrastructuur, namelijk: -Verslechterde bereikbaarheid via hoofdwegen -Problemen met elektriciteitsvoorziening -Problemen met rioolwaterzuivering -Problemen met drinkwatervoorziening
Context	Bij een overstroming kan vitale infrastructuur onbereikbaar worden of schade oplopen. Veiligheidsregio's voeren 'impactanalyses' uit in het kader van het project WAVE2020 (vervolg op project water en evacuatie) waarbij de kwetsbaarheden voor overstromingen en ernstige wateroverlast in beeld worden gebracht en handelingsperspectieven worden uitgewerkt om schade, slachtoffers en ontwrichting te beperken. Hierin wordt een combinatie gemaakt van vitale sectoren en evacuatiescenario's. In 2021 worden onder regie van het deltaprogramma door het rijk stresstesten uitgevoerd voor de vitale sectoren.
Strategie	Risico's voor vitale infrastructuur op regionale schaal inventariseren en aanpak voor maken in samenwerking met relevante stakeholders.
Aanpak	Afwachten resultaten van stresstesten en impactanalyses door rijk, provincie en veiligheidsregio (2021). Vervolgens treedt WF in overleg over resultaten en maakt samen met partijen een vertaling naar lokaal niveau. Andere betrokken partijen als netwerkbeheerders aanspreken op verantwoordelijkheid.
Trekker	Projectgroep RA Westfriesland in afstemming met provincie en veiligheidsregio.
Kosten	€ 1.500 - Beoordelen nieuwe basisgegevens uit impactanalyse - Overleg WF met partijen over resultaten stresstesten - Vertaling naar vitale infra objecten in WF - Bijeenkomst/ afstemming met betrokken partijen vervolgacties

B6: Agenderen relatie waterrecreatie, klimaatadaptatie en gezondheid 2023-2024	
Doel	Versterken toegevoegde waarde waterrecreatie en groene recreatieterreinen voor Ruimtelijke adaptatie.
Context	De kwaliteit van het recreatiewater in Westfriesland is, vooral langs het IJsselmeer/Markermeer over het algemeen goed. Een goede ruimtelijke inpassing en inrichting van recreatieterreinen kan een bijdrage leveren aan een klimaatbestendig Westfriesland. Bij hogere temperaturen neemt de behoefte aan (water-) recreatie toe. Ook kunnen recreatieterreinen op de goede locatie een bijdrage leveren aan buffering van water in tijden van wateroverlast. Het benutten van kansen op vlak van groen en recreatie is daarmee een belangrijk aandachtspunt.
Strategie	Afstemming om kansen te benutten.
Aanpak	Regelmatige afstemming kansen (water-)recreatie en ontwikkeling groen-blauwe structuren tussen gemeenten (projectgroep RA en afdeling RO), HHNK en Recreatieschap Westfriesland, Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat.
Trekker	Projectgroep RA Westfriesland
Kosten	€ 0,- Betreft afstemming

Aanhaken maatschappelijke thema's

Actief koppelen van klimaatadaptatie met andere maatschappelijke thema's en ontwikkelingen is een van de bouwstenen van de klimaatadaptatiestrategie van Westfriesland. Binnen de gemeentelijke organisatie wordt er sterker ingezet op samenwerking tussen beleidsvelden zodat een betere afstemming wordt bereikt tussen bijvoorbeeld klimaatadaptatie, energietransitie, biodiversiteit en het sociale domein. Veel maatregelen die zijn genoemd onder 'eenduidige aanpak', 'risicogestuurd prioriteren' en 'iedereen doet mee' geven invulling aan het koppelen met andere maatschappelijke thema's.

Aan deze bouwsteen geven we invulling als onderdeel van de andere acties.

Enkele voorbeelden:

- A2, Verankeren omgevingsvisie. De omgevingsvisie biedt kansen voor het sturen op functies combinaties. Zo kan worden ingezet op het realiseren van een groen-blauwe structuur met meerwaarde voor zowel klimaatadaptatie, recreatie als biodiversiteit.
- A4, Kansenkaart. Bij het opstellen van de kansenkaart wordt op wijkniveau inzichtelijk gemaakt welke ontwikkelingen er spelen en hoe deze elkaar kunnen versterken. Zo komen meekoppelkansen in beeld.
- A5, Opstellen inspiratieboek openbare ruimte. De voorbeelden die in dit boek bij elkaar worden gebracht gaan ook in op vernieuwende combinaties en meekoppelkansen bij het herinrichten van de openbare ruimte.
- B1, Wijkgerichte aanpak klimaatbestendig inrichten. Door de aanpak wijkgericht op te pakken in concrete projecten, en in combinatie met andere opgeven die in de wijken spelen, wordt meegekoppeld en meerwaarde gecreëerd voor de inwoners.
- D4, Aanspreekpunt bedrijventerreinen. Het is voor bedrijven het makkelijkst via één contact met de gemeente te communiceren over diverse relevante onderwerpen: van parkeren tot

energie en ook klimaatadaptatie. Deze contactpersoon kan zo ook makkelijk inspelen op kansen als meerdere thema's spelen bij een bedrijf of op een bedrijventerrein.

Binnen deze uitvoeringsagenda zijn op deze bouwsteen geen specifieke acties geformuleerd: hier wordt invulling aan gegeven als onderdeel van de andere acties.

Iedereen doet mee

Bij de uitvoeringsagenda gaat het om actie. Hoe kan de gemeente gezamenlijk met bewoners, bedrijven, waterschap en andere partijen aan de slag? Binnen dit thema worden concrete acties genoemd waardoor iedereen betrokken wordt. Elk jaar wordt meer kennis ontwikkeld. Het thema iedereen doet mee geeft aan hoe de rolverdeling tussen verschillende betrokkenen gaat. Bewoners en bedrijven worden hierdoor betrokken en gestimuleerd om ook maatregelen te nemen. Er wordt daarmee ingezet op communicatie en participatie.

D1: Voorkomen gezondheidsrisico's hittestress 2021	
Doel	Voorkomen risico's hittestress bij alle doelgroepen met specifieke aandacht voor hittestress bij zelfstandig wonende ouderen en andere kwetsbare groepen.
Context	Algemene leefbaarheid en gezondheid kunnen afnemen door toenemende hitte. Hoewel vooral jonge kinderen en ouderen een kwetsbare doelgroep zijn, is het belangrijk dat alle inwoners voorbereid zijn op toenemende hitte. Dit sluit niet goed aan bij communicatie vanuit Ruimtelijke Adaptatie omdat het met name gedrag betreft en niet gericht is op fysieke aanpassingen. De GGD heeft momenteel geen campagnes gepland staan op dit thema.
Strategie	Vooral inzetten op gedragsverandering: door mensen bewust te maken van hitte en wat zij kunnen doen om gezondheidsklachten door hitte te voorkomen.
Aanpak	Actie op dit thema valt binnen sociaal domein en takenpakket GGD. Vanuit ruimtelijke adaptatie wordt ingezet op agenderen van dit thema. Communicatie via campagnes en direct naar specifieke doelgrepen door samenwerking met bijvoorbeeld Rode Kruis of Burgernetwerk Ready2help is mogelijkheid.
Trekker	Projectgroep RA agendeert bij GGD.
Kosten	€ 0,- - Agenderen bij andere partijen; GGD die kunnen samenwerken met bijv. Rode Kruis/ Burgernetwerk/ Ready2help

D2: Communicatieaanpak 2021-2025	
Doel	Breed draagvlak voor adaptatiemaatregelen bereiken bij inwoners en bedrijven, en hen stimuleren en activeren ook zelf maatregelen te nemen
Context	Om inwoners en bedrijven bewust te maken van de gevolgen die klimaatverandering voor hen heeft, is er een brede communicatieaanpak nodig.
Strategie	Communicatieaanpak klimaatadaptatie opstellen en uitvoeren voortbouwend op campagnes vanuit Samen Blauw Groen op Noorderkwartier.
Aanpak	Communicatieplan WF verder uitwerken: - Ophalen van de activiteiten die al plaatsvinden en herkenbaar maken. - Ophalen maatregelen en goede voorbeelden - Plan maken 2021-2022 met doorkijk naar daarna - Regionale campagnes toevoegen die aanhaken op de campagne van Noorderkwartier en regionaal versterken - Klimaatcircus uitvoeren 2021-2022
Trekker	Werkgroep communicatie/ Projectgroep RA Westfriesland
Kosten	€ 10.000 - Ophalen activiteiten die al plaatsvinden - Ophalen maatregelen en goede voorbeelden - Plan maken 2021-2022 met doorkijk + in gang zetten - 1 regionale campagne per jaar (5 jaar)

D3: Aanpak participatie in projecten 2021-2023	
Doel	Gemeenten faciliteren bij communicatie en participatie over klimaatadaptatie in en rond projecten in de openbare ruimte (bijvoorbeeld bij wijkaanpak).
Context	Op momenten dat de gemeente zelf aan de slag gaat met projecten / aanpak openbare ruimte dan ontstaan kansen om samen met bewoners te werken aan klimaatadaptatie. Bewoners kunnen meedenken over de klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte en ook zelf maatregelen nemen op eigen terrein.
Strategie	Identificeren waar behoefte ligt bij gemeenten op vlak van participatie en hierop inspelen.
Aanpak	Trekker aanwijzen en plan opstellen: - Inventarisatie wat is er - Aanpak inventarisatie problemen - Indien gewenst: Materialen maken voor eenvoudig gebruik (participatieavonden/ brieven/ info) - Borgen in gemeenten, bij trekkers en bijvoorbeeld in participatienota's
Trekker	Werkgroep communicatie/ Projectgroep RA Westfriesland
Kosten	€ 3.000 - Inventarisatie beschikbaar materiaal - Inventarisatie behoefte - Voorstel + afstemming - Materialen maken voor eenvoudig gebruik (participatieavonden/ brieven/ info) - Borgen in gemeenten

★ D4: Aanspreekpunt bedrijventerreinen 2021-2025	
Doel	In contact met ondernemers op bedrijventerreinen klimaatadaptatie aanpakken.
Context	Bedrijventerreinen zijn vaak sterk versteend en een groot deel van de ruimte is hier in particulier bezit. Aanpak van risico's op wateroverlast en hittestress zal dus gezamenlijk moeten worden opgepakt.
Strategie	Door informeren en stimuleren klimaatadaptatie samen met ondernemers oppakken.
Aanpak	Het aanspreekpunt voor bedrijven valt in Opmeer al binnen de huidige taken van Ruimtelijke Ordening. Er wordt hierbij meer aansluiting gezocht van niet-georganiseerde bedrijven.
Trekker	Trekker: Ruimtelijke Ordening
Kosten	Interne uren

D5: Opstellen subsidiekader 2022-2023	
Doel	De mogelijkheden inventariseren om financiële prikkels te geven die bewoners en bedrijven aanmoedigen om zelf maatregelen te nemen tegen wateroverlast en hittestress, zoals het aanbrengen van meer groen.
Context	Met een financiële stimulans kunnen inwoners en bedrijven worden aangezet zelf ook maatregelen te nemen. Op diverse locaties zal actie door bewoners een bijdrage moeten leveren aan het halen van doelen.
Strategie	Stimuleren bewoners om zelf maatregelen te nemen door middel van subsidie/ financiële prikkels.
Aanpak	Verkennen mogelijkheden voor financiële prikkels door middel van studie naar toepassingen elders in het land.
Trekker	Projectgroep RA Westfriesland
Kosten	€ 1.000 - Voorbeelden verzamelen - Afstemmen/ werksessie - Uitwerken mogelijkheden voor financiële prikkels (juridisch, financieel, verwachte impact). Advies opstellen

D6: Agenderen hittestress en droogte landbouw 2022	
Doel	Er voor zorgen dat de landbouw niet wordt overvallen door klimaateffecten, en hier tijdig voorbereidingen op kan nemen.
Context	Hoewel droogte in Westfriesland tot nu toe nooit een groot probleem is geweest, kan het in de toekomst voorkomen dat sproeien met IJsselmeerwater niet mogelijk is.
Strategie	Informeren van agrariërs en nader in beeld brengen van problematiek.
Aanpak	Agenderen aanpak hittestress en droogte bij provincie en waterschap in relatie tot advies aan sector via Landbouwportaal.
Trekker	Projectgroep RA Westfriesland agendeert bij Provincie en binnen waterschap.
Kosten	€ 0,- - Agenderen aanpak hittestress en droogte bij provincie en waterschap

D7: Agenderen aanpak hitte scholen 2021	
Doel	Voorkomen van hittestress bij jonge kinderen.
Context	Jonge kinderen zijn extra kwetsbaar voor extreme hitte. Accommodatie voor kinderen moet hier daarom rekening mee houden. Gemeente hebben een rol met betrekking tot diverse accommodatie. Accommodatiebeleid is een lokale gemeentelijke aangelegenheid waarop op regionaal niveau weinig afstemming plaatsvindt.
Strategie	Vanuit Ruimtelijke Adaptatie wordt risico hittestress nu gesignaleerd. Nadere risicobeoordeling op gebouwniveau en aanpak van problemen, waar mogelijk aansluitend gecombineerd met natuurlijke momenten in beheer cyclus van gebouwen wordt geagendeerd.
Aanpak	Opmeer ontwikkelt nieuwe IKC's die voldoen aan bouwregelgeving, waarmee voorkomen van hittestress in de binnenruimte is geborgd. Verder randvoorwaarden klimaatadaptatie inbrengen bij de ontwikkeling. De buitenruimte zit maar beperkt in de opdracht, klimaatadaptatie vereist hier nog aandacht.
Trekker	Trekker: Welzijn Stakeholders: de toekomstig gebouwbeheerder en Klimaatcoördinator zijn betrokken.
Kosten	Interne uren

D8: Agenderen aanpak hitte verpleeghuizen 2021-2025	
Doel	Voorkomen van hittestress bij ouderen.
Context	Ouderen zijn extra kwetsbaar voor extreme hitte. Richting verpleeghuizen heeft de GGD een grotere rol.
Strategie	Per gemeente agenderen van risico's hittestress bij sociale zaken en GGD. Vervolgens samen verder kijken of onderzoek nodig is en aanpak opstellen voor hittestress in verpleeghuizen.
Aanpak	De agendering van aanpak hitte verpleeghuizen wordt meegenomen in de verbouw van het Scheringa museum en in de nieuwbouw van verzorgingshuis Zandhove.
Trekker	Trekker: Klimaatcoördinator Stakeholders: de toekomstig gebouwbeheerder en het gemeentelijk woningbedrijf zijn betrokken.
Kosten	Interne uren

Organisatie

De vier thema's worden gedragen door een goede organisatie van de acties. Door de aansturing goed te organiseren en de voortgang goed bij te houden worden de acties daadwerkelijk gerealiseerd.

E1: Aanstellen klimaatcoördinator 2021	
Doel	Borging aanpak klimaatadaptatie in de gemeentelijke organisatie en coördinatie acties op niveau Westfriesland.
Context	Om alle acties uit de uitvoeringsagenda te borgen en voortgang te monitoren, is er een lokaal aanspreekpunt nodig die deze acties coördineert en monitort.
Strategie	Een persoon aanwijzen die verantwoordelijk is voor het implementeren en uitvoeren van de klimaatadaptatiestrategie, eventueel met ondersteuning van anderen. Daarnaast het formuleren van een programma waarin de taken en acties zijn omschreven.
Aanpak	Taken klimaatadaptatie zullen binnen de huidige capaciteit moeten worden opgepakt. Er is behoefte aan goede regionale afstemming om de grotere acties uit te voeren.
Trekker	Rol huidige coördinator Martin Blom blijft doorlopen (0,1 fte).
Kosten	Interne uren -Capaciteit voor uitvoeren van alle taken in het klimaatakkoord is een knelpunt

E2: Monitoring van voortgang 2022-2025	
Doel	Er voor zorgen dat gemeenten koers houden bij het uitvoeren van de acties in de uitvoeringsagenda.
Context	Het monitoren van acties per gemeente is nodig om te vergelijken hoe ver elke gemeente is in de uitvoering en waar nog aandacht behoeft.
Strategie	Coördinatoren houden voortgang bij en deze wordt jaarlijks bestuurlijk besproken.
Aanpak	Elke klimaatcoördinator zorgt voor monitoring van de gemeentelijke acties en koppelt dit terug aan de regionale coördinator. Elk jaar wordt voortgang uitvoering bestuurlijk besproken.
Trekker	Projectgroep RA Westfriesland
Kosten	€ 0,- - Monitoring van gemeentelijke acties

E3: Update van stresstest, strategie en uitvoeringsagenda in 2025	
Doel	Stresstest: voortgang monitoren en op basis van nieuwe inzichten kwetsbaarheden nader inschatten. Strategie: het bijstellen van de strategie en deze aanpassen/verbeteren waar nodig Uitvoeringsagenda: nieuwe maatregelen vaststellen voor de volgende cyclus.
Context	Het DPRA kent een cyclische opzet. In 2026 wordt de kwetsbaarheid en de voortgang van uitvoering met een nieuwe stresstest onder de loep genomen. Vervolgens wordt op basis daarvan de strategie bijgestuurd en een nieuwe uitvoeringsagenda opgesteld voor de volgende cyclus.
Strategie	Stresstest: uitkomsten van onderzoeken en nieuwe inzichten benutten voor maken update stresstesten in 2026. Strategie: per gemeente aangeven waar behoefte aan is om op bij te sturen en dit rapporteren Uitvoeringsagenda: nieuwe maatregelen opstellen en rapporteren
Aanpak	Voor de nieuwe stresstest dient eerst een kaartenanalyse te worden uitgevoerd en de onderzoeksresultaten te worden geïntegreerd. Voor stresstest, strategie en uitvoeringsagenda worden klimaatateliers gehouden, rapportage gedaan en acties uitgewerkt.
Trekker	Projectgroep RA Westfriesland
Kosten	€ 3.500 - Kaartenanalyse met nieuwe materialen - Integreren onderzoeksresultaten - Klimaatatelier stresstest - Ronde langs gemeente/ interpretatie - Rapportage stresstest - Verkennen voortgang strategie - Klimaatatelier strategie - Rapportage strategie - Klimaatatelier uitvoeringsagenda - Rapportage uitvoeringsagenda - Uitvoeren acties

E4: Regionale coördinator 2021-2025	
Doel	Coördineren van samenwerking aan klimaatadaptatie binnen de regio en met andere regio's. Borging van gezamenlijke acties van klimaatadaptatie op regionaal niveau van Westfriesland.
Context	Om de samenwerking in de regio te coördineren, uitvoering van agenda te borgen en voortgang te monitoren, is een regionaal aanspreekpunt nodig.
Strategie	Een persoon aanstellen als coördinator.
Aanpak	Aanstellen van een regionale coördinator voor de regio om samenwerking aan te blijven vormgeven en uitvoering van de uitvoeringsagenda te borgen.
Trekker	Projectgroep RA Westfriesland
Kosten	€ 10.000 # dagen per week, gedurende looptijd (2 dagen/wk is 40k/j)

E5: Subsidies 2022-2023	
Doel	Gezamenlijk subsidiemogelijkheden in beeld brengen en subsidies aanvragen ter financiële ondersteuning om de acties uit te voeren.
Context	De aanvraag van subsidies dient ter financiële ondersteuning voor het uitvoeren van de acties in de uitvoeringsagenda.
Strategie	Aanvraag indienen voor subsidies gerelateerd aan klimaatadaptatie bij het rijk en wellicht Europa.
Aanpak	Verkennen van de subsidiemogelijkheden voor de klimaatambities bij het rijk en in Europa en vervolgens voorstellen formuleren en indienen.
Trekker	Projectgroep RA Westfriesland
Kosten	€ 1.000 - Verkennen subsidiemogelijkheden - Potje begeleiding subsidieaanvraag voor gemeenten

Kostenraming

Middelen

Om uitvoering te kunnen geven aan de uitvoeringsagenda, en daarmee de gestelde ambitie te halen, zijn middelen nodig. Deze zijn voor de periode 2021-2025 in beeld gebracht.

Er worden drie categorieën onderscheiden:

- **Acties**: Middelen direct gerelateerd aan de uitvoering van de acties. Denk aan inhuur voor onderzoeken en ondersteuning of de uitvoering van communicatieacties. Ook de bekostiging van een regionaal coördinator valt onder deze noemer.
- **Formatie**: Zowel voor en coördinator die stuurt op de implementatie en regionaal afstemt, als binnen de afdelingen die acties uitvoeren. Ook is capaciteit nodig om de verschillende externe opdrachten en onderzoeken te formuleren, aan te besteden en te begeleiden.
- **Klimaatbestendig inrichten**: De uitvoeringsagenda leidt tot concrete projecten en uitvoering buiten: door de gemeente, in nieuwbouwprojecten en door bewoners en bedrijven zelf. Veel

maatregelen die de gemeente uitvoert zijn onderdeel van bredere projecten. Kosten hangen dus ook af van de in de projecten gemaakte keuzes en prioriteiten.

De gemeentelijke acties worden per gemeente anders ingevuld en zijn dus per gemeente geraamd.

In deze agenda wordt inzichtelijk gemaakt wat de benodigde middelen voor uitvoering van de **acties** zijn. Voor invulling van de benodigde **formatie** moet binnen de gemeente plaats worden gevonden en hier loopt regio breed onderzoek naar. De kosten voor de **uitvoering** hangen nauw samen met de concrete projecten die in het meerjareninvesteringsprogramma worden opgenomen. Concrete investeringen zijn daarmee onderdeel van de investeringsbeslissingen van deze bredere projecten.

Er wordt onderscheid gemaakt in gezamenlijke acties en gemeentelijke acties. De gezamenlijk kosten zijn op basis van het inwonertal aan de gemeenten toegerekend. Uitgangspunt daarbij is dat alle gemeenten aan alle gemeenschappelijke acties meedoen. In specifieke gevallen kan daarvan worden afgeweken. De gemeentelijke acties worden per gemeente anders ingevuld en zijn dus per gemeente geraamd. Voor sommige acties zijn er geen kosten geraamd omdat deze geheel door de eigen organisatie worden uitgevoerd.

In onderstaand overzicht wordt het totaaloverzicht van de kosten voor gemeente Medemblik gepresenteerd. De nu geformuleerde acties in de uitvoeringsagenda zijn procesacties. Deze zijn verdeeld over de 5 jaar waarin deze worden geïmplementeerd.

De gezamenlijke kosten voor de regionale coördinator zijn lager dankzij de bijdrage van het HHNK. Zij draagt jaarlijks € 20.000 euro bij aan de kosten van de regionale coördinator. Deze bijdrage is in het totaaloverzicht meegerekend.

Actie	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
A1: Opstellen uitgangspunten omgevingsvisies	€ 1.000	€ 500	€ 500			
★ A2: Verankeren omgevingsvisie	Interne uren					
A3: Eisen aan nieuwbouw	€ 2.000	€ 500	€ 1.000	€ 500		
★ A4: Kansenkaart	N.t.b.					
A5: Opstellen inspiratieboek openbare ruimte	€ 3.000	€ 500	€ 2.000	€ 500		
★ A6: Opstellen handboek openbare ruimte	N.t.b.					
★ B1: Wijkgerichte aanpak klimaatbestendige inrichting	Interne uren					
★ B2: Kennisdeling implementatie maatregelen openbare ruimte	Interne uren					
B3: Onderzoek paalrot	€ 1.000		€ 1.000			
B4: Onderzoek archeologische rijksmonumenten	€ 500			€ 500		
B5: Inventarisatie risico's vitale infrastructuur	€ 1.500			€ 1.000	€ 500	
B6: Agenderen relatie waterrecreatie, klimaatadaptatie en gezondheid	€ -					
D1: Voorkomen gezondheidsrisico's hittestress	€ -					
D2: Communicatieaanpak	€ 10.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
D3: Aanpak participatie in projecten	€ 3.000	€ 1.000	€ 1.500	€ 500		
★ D4: Aanspreekpunt bedrijventerreinen	Interne uren					
D5: Opstellen subsidiekader	€ 1.000		€ 500	€ 500		
D6: Agenderen hittestress en droogte landbouw	€ -					
★ D7: Agenderen aanpak hitte scholen	Interne uren					
★ D8: Agenderen aanpak hitte verpleeghuizen	Interne uren					
★ E1: Aanstellen klimaatcoördinator	Interne uren					
E2: Monitoring van voortgang	€ -					
E3: Update van stresstest, strategie en uitvoeringsagenda in 2025	€ 3.500					€ 3.500
E4: Regionale coördinator	€ 5.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
E5: Subsidies	€ 1.000		€ 500	€ 500		
Kostentotaal voor 5 jaar	**€ 32.500**	€ 5.500	€ 10.000	€ 7.000	€ 3.500	€ 6.500

★ = Gemeentelijke actie

Kostendekking

Voor de dekking van middelen benodigd voor de **acties** en de benodigde **formatie** verbonden kosten zal binnen de gemeentebegroting dekking moeten worden gevonden.

De kostendekking voor **klimaatbestendig inrichten** zal deels gevonden moeten worden in het meerjareninvesteringsprogramma en wordt deels toegerekend aan de rioolheffing. Vanuit de rioolheffingsinkomsten kunnen de kosten die gerelateerd zijn aan de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater worden bekostigd. In de praktijk bekostigen de gemeenten hier vooral maatregelen voor wateroverlast en droogte uit.

Klimaatadaptatiemaatregelen kunnen de komende jaren in aanmerking komen voor een **subsidie** vanuit het Rijk (Impulsregeling), de Provincie en Europa (LIFE). Een van de geformuleerde acties gaat in op het verder verkennen van deze mogelijkheden.

Klimaatverandering vraagt om omgaan met onzekerheid. Daarom werken de gemeenten in een cyclisch proces. Het Deltaprogramma vraagt om in 2025 opnieuw een stresstest uit te voeren. Op dat moment zijn er weer nieuwe klimaatscenario's beschikbaar en zijn resultaten van onderzoeken die nu worden ingezet bekend. Dit biedt dus ook mogelijkheden tot bijsturing.

Voor de gezamenlijke acties is een verdeling gemaakt van de kosten op basis van inwoneraantal. Hierdoor dragen alle gemeenten in Westfriesland bij aan de gezamenlijke acties. Voor de gemeentelijke acties is er een aparte raming ingebracht. Elke gemeente heeft voor zich bepaald of een actie een kostendekking nodig heeft. Voor sommige gemeentelijke acties zijn er geen kosten geraamd. Hierbij wordt de actie integraal opgenomen in de huidige werkzaamheden en projecten. Zo worden meerkosten van klimaatadaptatie in de uitvoeringsprojecten meegenomen.